

Akut barnpsykiatri — något för lekmän?

I DAGARNA har Göteborgs nestor i barnpsykiatri, med dr Elis Regnéer fyllt 70 år. Det är med glädje man tar emot hans visdomsord, som nu återkommer i en ny bok, skriven av jubilaren tillsammans med en annan barnpsykiater, överläkaren Gunnar Bernler: *Akut barnpsykiatri* (Almqvist & Wiksell). Boken är tänkt närmast som ett diagnostiskt och terapeutiskt hjälpmedel för fackfolk inom medicin och psykologi. Men även om åtskilligt i boken är något för tungt gods för lekmannen, finns där mycket att hämta även för den icke medicinskt skolade — dock med reservationen att en medicinsk uppslagsbok i så fall bör finnas till hands.

Ett axplock ur innehållsförteckningen får exemplifiera symtom, problem och frågeställningar som behandlas: Ängest, ängslan, rädsla, talhämning, Förvirring och omstöckning, Aggressivitet, sociala rubbningar, Självmoordsförsök, Matsvårigheter, Sömnrubbningar, Pubertetsinsufficienser.

RESPEKTIVE symtombilder diskuteras ur olika infallsvinklar beträffande såväl diagnos som behandling. För lekmannen bör det vara av intresse och kanske hjälp att åtminstone aningsvis få en uppfattning om vad som kan vara »normalt» och vad man bör söka specialisthjälp för. Som läkare vill jag påstå att det närmast är en njutning att

få ta del av en framställning så fri från de romantiska hypoteser som vi idag tyvärr matas med alltför rikligt inom barnpsykiatrin.

Framställningen är i alla delar strikt saklig och präglad av vad man inom medicinen kallar »ett epikritiskt tänkande», dvs analysen av de olika psykiska företeelserna läser inte läsare eller undersökare vid en kategorisk diagnos utan ger en orientering om olika innebörd hos likartade symtombilder.

Man finner sålunda i framställningen sällan ett kategoriskt påstående att »så är det». Författarna försöker istället besvara frågan: »Vid vilka olika tillstånd och sjukdomar kan detta fenomen tänkas förekomma?». Olika möjligheter står tom numrerade, vilket för en tentamensläsare kan vara värdefullt.

SOM EXEMPEL på en intressant epikritisk diskussion må nämnas kapitlet där författarna behandlar stölder i skolåldrarna. I detta ges ett brett spektrum av orsakssammanhang, som kan vara mycket enkla men också utomordentligt komplicerade. Det kan röra sig om en bristande mognad eller klena intellektuella resurser men också om komplicerade sjukdomar med tex en karaktärsstörning, sammanhängande med epilepsi, dvs en krampsjukdom.

Särskilt tilltalande finner jag kapitlet om sexuella beteenden hos barn — ett kapi-

tel, som är lämpat för både föräldrar och barn i de delar, där författarnas egna synpunkter kommer fram. Litteraturhänvisningen till Widerberg och Hegeler kan diskuteras.

Widerbergs bok *Mamma, pappa, barn* är enligt min uppfattning mer än lovligt naiv, men den gör nog ingen skada ens när den läses som skämtlitteratur av tonåringar.

Hegelers böcker är användbara men de slår vakt om den konventionella kärnfamiljen som en självklarhet. Enförälders- och storfamiljen förefaller ej existera i Hegelers värld, vilket är skada. Den perfekta boken i sexual- och familjekunskap väntar ännu på att bli skriven, och då kan det ju vara bra att ha lite olika typer av litteratur i ämnet att tillgå.

I Regnéers och Bernlers kapitel i sexualfrågan är det en väsentlig sats, som förtjänar citeras: »Utgå ifrån att även den 'avancerade' tonåringen i själva verket är ganska okunnig.» — Ungdomarna, åtminstone på en barn- och ungdomspsykiatrisk mottagning, visar ofta en skrämmande okunnighet om sexuallivets såväl positiva möjligheter som oväntade fallgropar.

OM MAN NU ska tala om några brister i denna utmärkta bok, där man imponeras av att finna så mycket av både kunskap och klokhets samlade på ett minimum av utrymme:

Jag skulle gärna sett att utrymmet ägnats åt det faktiskt

bekymmersamma i att barnets tandsprickning i fra 1—2-årsåldern med ofta ömmande svullna käkar och tandbulor, dessvärre sammanfaller med den tid, då man försöker dressera ungen att äta fast föda. Matvägran, tidsmässigt sammanfallande med tandsprickning möter jag ofta på barnavårdscentralen. En i högre åldrar kvarstående matvägran finner man inte så sällan ha startat just i tandsprickningen. Motsvarande finner man hos 6—7-åringar i tandömsningen.

Vidare skulle man kanske gärna sett att sambandet mellan talhämning och flerspråkighet beretts en liten diskussion. Jag har genom åren haft ett och annat fall, där tom en främmande dialekt förorsakat mobbing och envis talhämning hos barn. Ett barn med skånsk, stockholmsk eller norrländsk dialekt har det inte alltid lätt i en göteborgsskola och förfaller då gärna till en mer eller mindre total munläsa i alla situationer där risk för mobbing föreligger.

BETRÄFFANDE flerspråkigheten hos tex diplomatbarn, som ofta tvingats föra en ambulerande tillvaro mellan olika länder, förhåller det sig så att i en syskonskara med flera barn, flerspråkigheten eventuellt klaras utmärkt av det ena barnet, medan ett syskon kanske råkar in i svåra psykiska besvär med bla talhämning som dominerande symtom.

De invändningar som gjorts

här väger emellertid lätt i jämförelse med bokens förtjänster. En hård angelägenhetsgradering måste givetvis genomföras i en bok med så begränsat utrymme. En gedigen litteraturförteckning höjer bokens värde.

I DESSA TIDER, då all medicin och särskilt psykiatri mer och mer betraktas som allmängods, vill man rekommendera även lekmän att ta del av här föreliggande bok, trots att många svåröversatta facktermer kommer att vålla läsaren möda. Regnéers och Bernlers bok *Akut barnpsykiatri* är skickligt sammansatt med ett nytt grepp på ett gammalt ämne. Boken är elegant skriven. Den spänner över ett brett register och är särskilt för barnläkare utan barnpsykiatrisk utbildning oumbärlig. Den är tack vare sin saklighet lättläst och underhållande utan publikfrieri.

Regnéers värtalighet och eminenta framställningsförmåga som föreläsare, föredragshållare, festtalare och skribent är sedan många år dokumenterad och kommer givetvis till uttryck även i här föreliggande bok. Ett par av Bernlers specialintressen, psykiatrisk terminologi och nyanserad medikamentell terapi, ger boken en ytterligare förtjänstfull prägel. Denna bok bör bereda mängen läsare såväl igenkännandets glädje som nyhetens behag. Som barnpsykiater är man tacksam för den.

Inga-Greta Ågrell